

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2020-290

7.4.2020

Nordea Liv Norge AS

Livsforsikring/uføredækninger/pensjon

Beregning av uførepensjon – personalhåndbok – forsikringsbevis – fal. §§ 19-2 bokstav a, 19-9 og 20-3.

Forsikrede (f. 1965) var medlem av arbeidsgivers innskuddspensjonsordning med uføredækning fra februar 2014. I forsikringsvilkårene fremgikk at "uførepensjons størrelsen fremkommer i medlemmets forsikringsbevis". I forsikringsbevis sendt forsikrede per post, var årlig uførepensjon oppgitt til kr 80 440. I senere forsikringsbevis sendt elektronisk, var beløpet for årlig uførepensjon noe lavere. Forsikrede mottok uføreytelser fra selskapet basert på årlig uførepensjon fra siste forsikringsbevis. Forsikrede anførte at beregningen av uførepensjonen var feil og krevde 100 % tillegg for "tort og svie". Etter en konkret vurdering konkluderte nemnda med at forsikrede mottok uførepensjon i samsvar med hva som var avtalt. Nemnda la videre til grunn at forsikrede implisitt hadde samtykket til elektronisk kommunikasjon. Det var ikke noe rettslig grunnlag for forsikredes øvrige krav i saken mot selskapet. Selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede (offshoreansatt, f. 1965) ble 48 år gammel medlem av arbeidsgivers innskuddspensjonsordning med uføredækning fra 1.2.14. Forsikrede har med enkelte avbrudd vært arbeidsufør siden 1.11.14. Nav tilstod ham 23.5.19 100 % uførepensjon med kr 220 608 per år. Uføretidspunktet ble satt til 1.11.14.

Forsikrede ble tilbudt stilling hos arbeidsgiver 31.10.13. I den forbindelse fikk han blant annet tilsendt arbeidsgivers personalhåndbok vedlagt blant annet en presentasjon av arbeidsgivers daværende pensjon- og personforsikring utarbeidet av forsikringsmegler. Det fremgår imidlertid av e-posten av 31.10.13 at arbeidsgiver hadde inngått avtale med nytt forsikringsselskap, men ikke hadde en oppdatert forsikringsbrosjyre. I e-posten heter det: "Dekning er uendret eller bedre i ny forsikring og vedlegget vil oppdateres så snart vi har fått dette fra forsikringsselskapet".

Forsikrede tiltrådte stillingen 1.2.14 og ble da meldt inn i arbeidsgivers innskuddspensjonsavtale med uføredækning. Selskapet har opplyst at forsikrede fikk tilsendt forsikringsbevis og -vilkår 18.2.14, per post til sin adresse. Årlig uførepensjon er i dette forsikringsbeviset angitt til kr 80 440, og årslønningen til kr 650 000.

I elektronisk tilsendte forsikringsbevis datert 1.10.14 og 30.7.15 er den årlige uførepensjonen angitt til kr 76 457. Årslønningen er den samme.

Forsikrede mottar med virkning fra 1.1.16 kr 76 457 per år i uførepensjon fra selskapet. Forsikrede krever et betydelig høyere beløp i årlig uførepensjon i tillegg til en noe høyere årlig uførepensjon og har i tillegg en rekke andre krav. Selskapet har avslått alle kravene.

Forsikrede klaget til Finansklagenemnda 18.6.19.

Ved vurderingen av saken mente sekretariatet at forsikrede burde gis medhold i kravet om årlig uførepensjon på kr 80 440. Sekretariatet kunne ikke se at selskapet hadde dokumentert at forsikrede hadde samtykket til elektronisk kommunikasjon. Øvrige krav førte ikke frem. Selskapet har deretter lagt frem en nettpost-logg som dokumenterer den elektroniske kontakten mellom selskapet og forsikrede. Forsikrede har hatt anledning til å kommentere selskapets brev av 20. og 23.3.20, se forsikredes brev 30.3.20.

Forsikrede har i det vesentlige anført at han har krav på 60 % av årslønnen i uførepensjon i tillegg til en årlig utbetaling på kr 80 440. Han har vist til pkt. 6.6 i arbeidsgivers Personelhåndbok. Selskapet må identifiseres med arbeidsgiver, jf. forsikringsavtaleloven § 19-9. Om selskapet ikke plikter å betale ham det, har den tidligere arbeidsgiveren slik plikt. Ytelsen etter personelhåndboken kommer i tillegg til ytelsen angitt i forsikringsbeviset. Pensjonen på 60 % skal beregnes på grunnlag av årslønnen tillagt 13 % feriepenger.

Den årlige ytelsen skal være kr 80 440, som er beløpet i forsikringsbeviset som var gjeldende da han ble sykmeldt 27.2.15. Selskapet kunne ikke endre avtalen etter at forsikrede ble sykemeldt henholdsvis 27.11.14 og 27.2.15, og uføreytelsen kunne da ikke reduseres fra kr 80 440 til kr 76 457 i forsikringsbevisene.

Forsikrede fikk 31.10.13 som nevnt tilsendt et informasjonshefte utarbeidet av arbeidsgivers megler. I e-posten ble opplyst at arbeidsgiver hadde skiftet forsikringsselskap og at opplysningene gjaldt den gamle ordningen. Denne informasjonen er derfor ikke relevant i saken, og i heftet ble det uansett presisert at informasjonen ikke var juridisk bindende. Forsikrede mottok aldri informasjon om ny avtale.

Forsikrede har vedlagt forsikringsbevis i saken, men bestrider å ha fått disse tilsendt fra selskapet. Verken forsikringsbevis eller vilkår var tilgjengelige da han logget seg på med BankID i selskapets nettløsning. Han har ikke samtykket til elektronisk kommunikasjon. Vilkårene fikk han først etter at han var blitt syk, og etter å ha purret flere ganger. Forsikringsbevis og vilkår kan derfor ikke gjøres gjeldende mot ham.

Forsikrede kunne om han hadde fått korrekt informasjon, tegnet tilleggsdekninger som sikret 60 % uførepensjon, jf. pkt. 2.2 i vilkårene. Selskapet er derfor ansvarlig for å gi ham slik dekning, se FSN-4010. Finansklagenemnda må kontrollere at 70 %-bestemmelsen om samordning med AAP er korrekt beregnet av selskapet. Forsikrede har vist til forsikringsavtaleloven § 19-2 a) og avtaleloven § 37 nr. 3. Hans krav er uansett begrunnet i det alminnelige culpa-ansvaret, som følge av arbeidsgivers og selskapets grove informasjonsfeil, jf. forsikringsavtaleloven § 19-3.

Forsikrede krever 100 % tilleggserstatning for tapt livskvalitet og tort og svie på grunn av prosessen han har måttet gå gjennom med selskapet.

Forsikrede har vist til en lang rekke nyere og eldre nemndsavgjørelser.

Selskapet har i det vesentlige anført at forsikrede ikke har krav på mer enn den årlige uføreytelsen på kr 76 457 som han allerede mottar. Ytelsen følger av forsikringsbeviset som gjaldt da forsikringstilfellet inntraff.

Bestemmelsen i forsikringsbeviset om arbeidsavklaringspenger er en maksgrense, og angir ikke hvilken ytelse han hadde krav på. Den finnes også inntatt i vilkårene, og er i tråd med tjenstepensjonsloven § 8-8 (2).

Selskapet er ikke ansvarlig for det arbeidsgiver hadde opplyst i sin personelhåndbok.

Forsikrede har fått den informasjonen han har krav på. Forsikringsbevis og –vilkår ble første gang tilsendt ham per post, og senere digitalt.

Opplysningsplikt etter forsikringsavtaleloven § 19-3 gjelder bare tilleggsytelser under den konkrete avtalen, og i dette tilfellet var ikke avtalt noen slike tilleggsytelse.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken gjelder ulike krav under en årlig uførepensjonsdekning som er tegnet i forbindelse med en kollektiv pensjonsforsikring. Forsikringsavtalen er inngått mellom forsikredes arbeidsgiver/forsikringstaker og selskapet. Forsikringsavtalen ble inngått på slutten av 2013. Forsikrede ble meldt inn i forsikringsordningen 1.2.14 da han begynte å arbeide hos arbeidsgiver/forsikringstaker. Kravene gjelder hvilken uførepensjon han har rett til etter avtalen og dessuten en rekke krav knyttet til dekningen: En årlig uførepensjon tilsvarende 60 % av lønnen i 2014/15; Ansvar for selskapet på culpagrunnlag pga. manglende informasjon om forsikredes muligheter til å tegne andre dekninger; Erstatning for tapt livskvalitet og for tort og svie.

Etter fal. § 19-9 identifiseres arbeidsgiver/forsikringstaker og selskapet for så vidt gjelder meldinger til og fra medlemmene/de forsikrede. Identifikasjonen gjelder imidlertid etter ordlyden *meldinger* til og fra selskapet. Nemnda kan ikke se at fal. åpner for å identifisere arbeidsgiver med selskapet og omvendt utover dette. Nemnda behandler bare saker som gjelder forsikringsselskapets ansvar og ikke eventuelle krav mot arbeidsgiver.

Det er lagt frem forsikringsbevis datert 18.2.14, 2.4.14, 1.10.14 og 30.7.15. I forsikringsbevisene omtales fremtidig alderspensjon på s. 1 og "Risikoytelser" på s. 2. Bevisene viser at den eneste risikoytelsen som arbeidsgiver/forsikringstaker hadde tegnet i selskapet var årlig uførepensjon, som denne saken gjelder. I samtlige forsikringsbevis er den årlige uførepensjon angitt med et kronebeløp. I de to første bevisene er beløper kr 80 440 og i de to senere kr 76 457. Ett av spørsmålene i saken er hvilket beløp forsikrede har krav på. Nemnda kommer tilbake til spørsmålet nedenfor.

Etter vilkårene § 8 (2012-utgaven) og § 8a og § 8b (2015-utgaven, gjeldende fra 21.12.15) foreligger forsikringstilfellet, dvs. inntreffer retten til uførepensjon, 12 måneder etter at inntektsevnen ble redusert med mer enn 20 %. Selskapet har lagt til grunn at forsikringstilfellet inntraff 1.1.16. Nemnda kan ikke se at forsikrede har hatt innvendinger mot det. I utgangspunktet er det det forsikringsbevis og den -avtalen som gjelder når forsikringstilfellet inntreffer, som får anvendelse.

Nemnda behandler først forsikredes anførsel om at han, i tillegg til den uførepensjonen som han mottar, også har krav på en uførepensjon basert på 60 % av lønnen med tillegg av feriepenger.

I samtlige poliser er angitt et årlig pensjonsbeløp. I teksten under denne opplysningen er inntatt en særregel for ervervsuføre som mottar arbeidsavklaringspenger fra Nav/folketrygden. De skal bare motta "den del av angitt beløp som utgjør differansen mellom 70 % av lønn og beregnede arbeidsavklaringspenger". Tilsvarende bestemmelse gjenfinnes i vilkårene av 2012 § 8 nr. 1 og vilkårene av 2015 § 8a nr. 1 og § 8b nr. 1. Selskapet har opplyst at denne bestemmelse om samordning med arbeidsavklaringspenger ikke har vært benyttet i forsikredes sak, og nemnda kan ikke se at det er anført noe som tilsier at det ikke er tilfellet. Nemnda finner det da ikke nødvendig å foreta noen kontrollberegning basert på denne regelen.

Etter det nemnda kan se, er det bare vilkårene av 2015 § 8b nr. 2 som sier noe uttrykkelig om beregning av uførepensjon. I paragrafens første ledd første punktum vises det til at opplysninger om uførepensjonens størrelse fremgår av "medlemmets forsikringsbevis". Slik nemnda ser det, gir

verken forsikringsbevisene eller -vilkårene, rett til noen annen uførepensjon enn den som uttrykkelig fremgår av forsikringsbevisene s. 2.

Forsikredes forsikringsytelse utbetales som nevnt i henhold til en avtale inngått mellom selskapet og arbeidsgiver/forsikringstaker. Deler av avtalen er lagt frem i saken. Dette er ikke et dokument som forsikrede hadde kjennskap til da forsikringstilfellet inntraff. Men avtalen er likevel grunnlaget for ytelsen som er omtalt i forsikringsbeviset som årlig uførepensjon. Avtalen er dessuten grunnlaget for fastsettelsen av den årlige premien for forsikringsdekningen. På s. 2 i avtalen heter det under overskriften "Uførepensjon" at årlig uførepensjon utgjør 60 % av "lønn og antatt uførepensjon fra folketrygden". På s. 6 under overskriften "Uførepensjon" fremgår i første ledd at det ved beregning av uførepensjon fra "folketrygden", legges det til grunn bransjestandard. Nemnda kan ikke se at det er noe å utsette på at det benyttes bransjestandard i beregningen. I 4. avsnitt på s. 6 er tatt inn den bestemmelse om forholdet til arbeidsavklaringspenger, som er omtalt foran. På s. 8 i avtalen er tatt inn en generell bestemmelse om "Krav til tjenestetid". Her fremgår det at uavkortede pensjoner krever "at summen av tjenestetid hos foretaket og eventuell tjenestetid ..., er på minst 30 år". Det er vanlig at pensjonsytelser etter en forsikring som denne, står i relasjon til den forsikredes tjenestetid. I saken her har selskapet lagt til grunn en tjenestetid på 19 år ettersom forsikrede var 48 år da han ble medlem av ordningen. Betydningen av en slik bestemmelse er at forsikrede bare vil motta – som i dette tilfellet – en tilsvarende brøkdel av ytelsen, her 19/30-deler.

Nemnda finner det ikke tvilsomt at den årlige uførepensjon som forsikrede får utbetalt og som tilsvarende beløp som fremgår av s. 2 i forsikringspolisen, utgjør 19/30 av forskjellen mellom 60 % av hans lønn minus en antatt uførepensjon fra folketrygden, dvs. at han mottar 19/30 deler av full uførepensjon. Nemnda kan ikke se at det er noe å bemerke til selskapets utregning. Nemnda tilføyer at selskapet har opplyst at forsikrede fordi han først ble innmeldt i folketrygden da han begynte å arbeide i selskapet, bare mottar 23/40 deler av full uførepensjon fra Nav. Den lavere utbetalingen fra Nav kompenseres ikke av forsikringen.

I saken har det vært lagt frem og vist til arbeidsgivers Personelhåndbok. Forsikrede later imidlertid til å være enig i at det som står i håndboken om rett til uførepensjon og som skriver seg fra 2012, dvs. på et tidspunkt da arbeidsgiver fremdeles hadde avtale med et annet selskap, ikke er bindende. Nemnda er enig i at forsikrede ikke kan bygge noen rett mot selskapet på grunnlag av teksten i Personelhåndboken. Det samme gjelder etter nemndas syn også heftet "Pensjon og personforsikring" utarbeidet av arbeidsgivers forsikringsmegler, Aon.

Nemndas konklusjon er således at forsikrede ikke har rett til noen uførepensjon i tillegg til det han allerede mottar. Som nevnt kommer nemnda tilbake til om den skal være kr 80 440 eller kr 76 457.

Forsikrede har anført at ved beregningen av uførepensjonen skal det i tillegg til lønn tas hensyn til feriepenger. Nemnda kan ikke se at det har støtte i de aktuelle forsikringsbevis eller -vilkår. Det er bare lønn som omtales i vilkårene § 8.

Nemnda behandler så forsikredes krav om at den årlige uførepensjonen skal utgjøre kr 80 440 og ikke kr 76 457 som han har fått og får utbetalt. Forsikrede har anført at han ikke har fått tilsendt noe forsikringsbevis eller -vilkår fra selskapet og at han hellere ikke har samtykket til elektronisk korrespondanse med selskapet.

Selskapet har opplyst at det den 18.2.14 sendte brev til forsikrede vedlagt forsikringsbevis og -vilkår med post til forsikredes oppgitte adresse. Brevet er ikke mottatt i retur. Adressen som selskapet benyttet, er den samme som den forsikrede fremdeles har. Slik nemnda ser det, må det

legges til grunn at selskapet har sendt forsikringsbevis og -vilkår til forsikrede. Og nemnda legger til grunn at han mottok forsikringsbeviset som på s. 2 anga den årlige uførepensjonen til kr 80 440.

Det fremgår av oversendelsesbrevet av 18.2.14 at selskapet vil sende fremtidige opplysninger til forsikrede per e-post om han ikke sa fra til selskapet om at han ville ha dette tilsendt per post. Selskapet har opplyst at senere forsikringsbevis bare ble sendt forsikrede elektronisk. Forsikrede bestrider at han "uttrykkelig har godtatt" elektronisk kommunikasjon med selskapet, jf. fal. § 20-3 første punktum.

Selskapet har ikke fremlagt noe slikt uttrykkelig samtykke, men har fremlagt en nettløgg som viser at selskapet 5.10.14 lagret tilgang for forsikrede til hans dokumenter i selskapet. Hans e-postadresse sammen med telefonnummer ble lagret sammen med opplysning om hvem som har lest dokumenter. Det fremgår videre at han 9.6.15 sendte e-post til selskapet med spørsmål tilknyttet sin årlige uførepensjon. Henvendelsen er besvart i e-post av 10.6.15 som forsikrede leste 15.6.15. Forsikringssaken var da ikke meldt til selskapet og svaret er i generelle former. Det fremgår videre at forsikrede fra 19.2.16 en rekke ganger har lest dokumenter i nettløggen.

Saken reiser på dette punkt spørsmål om hva som skal legges til grunn som sannsynliggjort. Som nevnt foran er nemnda kommet til at forsikrede mottok selskapets brev av 18.2.14. Nemnda kan heller ikke se at selskapet har lagt frem en uttrykkelig aksept fra forsikrede til elektronisk kommunikasjon. Men nemnda er kommet til at slik samtykke implisitt ble gitt 5.10.14, da nettløggen viser at det ble lagret tilgang for ham. Henvendelsen på e-postutveksling til selskaper i juni 2015 underbygger at forsikrede har godtatt elektronisk kommunikasjon. Nemnda er etter dette kommet til at det er uførepensjonen som er nevnt i det forsikringsbevis som gjaldt da forsikringstilfellet inntraff, som skal legges til grunn, dvs. den årlige uførepensjonen han har mottatt fra selskapet siden 1.1.16.

Forsikrede kan heller ikke gis medhold i sitt krav om erstatningsansvar for selskapet på culpa-grunnlag fordi det ikke har orientert ham om muligheten til å tegne fortsettelsesforsikring av andre dekninger. Den aktuelle forsikringen omfatter bare dekningene innskuddspensjon og risikoytelsen årlig uførepensjon. Det fremgår av et forsikringsbevis fra 1.7.19 at forsikrede fremdeles er medlem av innskuddspensjonsordningen.

Forsikrede har også uttalt at selskapet i sitt svar på henvendelse i juni 2015, skal ha gitt ham forventinger om en uførepensjon på 60 % av lønnen. I svaret av 10.6.15 uttaler selskapet at uførepensjonen etter avtalen er "beregnet å dekke 60% av lønnen sammen med uførepensjon fra NAV". Nemnda kan ikke se at dette forplikter selskapet til å utbetale annet i årlig uførepensjon enn det som uttrykkelig fremgår av forsikringsbevisene. Og som nevnt foran, var selskapet ikke da kjent med at det ville kunne oppstå et forsikringstilfelle.

Nemnda kan ikke se at det er rettslig hjemmel for nemnda å pålegge selskapet å betale forsikrede erstatning for tort og svie. Nemnda bemerker i tillegg at den ikke ser at det er noe i selskapets behandling av forsikredes sak som viser en uaktsomhet som tilsier en slik reaksjon.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Jane Ytreøy Grøndalen (selskapsrepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).